یادداشت

کارگر زندگی می‌خواهد

وحید عظیم‌نیا
دبیر گروه اقتصادی

روز کارگر، تنها یک مناسبت تقویمی نیست؛ فرصتی است برای بازنگری در جایگاه کار و کارگر در جامعه و توجه به مطالبات انباشته‌ای که سال‌هاست شنیده می‌شود اما کمتر پاسخی درخور یافته است. کارگر، فقط نیروی تولید نیست، او انسانی است با امید، با خانواده، با آرزوهای طبیعی و ضروری: امنیت شغلی، بیمه، مسکن، آموزش برای فرزندان و آرامشی که لازمه زندگی شرافتمندانه است. حدود ۱۴میلیون کارگر در ایران‌مان مشغول کار هستند که با احتساب خانواده‌های‌شان، نزدیک به نیمی از جمعیت کشور به‌طور مستقیم تحت تأثیر شرایط زندگی این قشر قرار دارند، بنابراین وقتی از کارگر سخن می‌گوییم، در حقیقت از میلیون‌ها ایرانی سخن می‌گوییم که با رنج و تلاش خود چرخ‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و دیگر عرصه‌های حیاتی را به حرکت درمی‌آورند. همان‌طور که رهبر معظم انقلاب فرموده‌اند: «بهبود حال جامعه کارگری تأثیر بزرگی در بهبود حال کل جامعه دارد.» این بیان، گویای نقش بنیادین کارگران در ارتقای سطح کلی جامعه است.

■ حق بنیادین کارگر

امنیت شغلی، یکی از اساسی‌ترین حقوق کارگران و پایه‌ای‌ترین مؤلفه‌های یک نظام کارآمد اقتصادی و اجتماعی است. این مفهوم به معنای اطمینان خاطر کارگر از تداوم شغل، مصونیت از اخراج‌های ناگهانی و امکان برنامه‌ریزی برای آینده‌ای باثبات است. در شرایطی که کارگر نگران از دست دادن شغل خود باشد، نه‌تنها کیفیت زندگی‌اش تحت تأثیر قرار می‌گیرد، بلکه بهره‌وری و انگیزه کاری نیز به‌شدت کاهش می‌یابد. متأسفانه در سال‌های اخیر، تعطیلی برخی واحدهای صنعتی و تولیدی، به بیکاری گسترده و ناامنی روانی در جامعه کارگری انجامیده است. این بحران‌ها نشان داده‌اند بی‌توجهی به امنیت شغلی، نه‌تنها معیشت خانوارها، بلکه بنیان‌های اقتصاد کشورمان را تهدید می‌کند. برای تضمین این حق بنیادین، باید سیاست‌های کلان اقتصادی به‌گونه‌ای صحیح و دقیق اجرا شوند که زمینه حفظ و توسعه اشتغال پایدار را فراهم کنند. احیای صنایع نیمه‌فعال، حمایت از تولید داخلی، مقابله با قراردادهای موقت و ناعادلانه و نظارت بر اجرای دقیق قانون کار، از جمله اقدامات ضروری در این مسیر است. کارگری که از امنیت شغلی برخوردار باشد، با انگیزه، خلاقیت و تعهد بیشتر به تولید ملی و پیشرفت کشور خدمت خواهد کرد.

■ سپری برای آرامش کارگر

یکی از مسائل اساسی و حیاتی در حوزه کارگری، موضوع بیمه‌های تأمین اجتماعی است که به‌عنوان پشتوانه مهم و سپر حمایتی، نقش کلیدی در تضمین آینده و امنیت روانی کارگران ایفا می‌کند. برخورداری از پوشش‌های بیمه‌ای مناسب مانند بیمه درمانی، بازنشستگی، از کارافتادگی و بیکاری، این امکان را فراهم می‌آورد که کارگران با اطمینان بیشتری به فعالیت خود ادامه دهند و در صورت بروز بیماری، حادثه یا پایان دوره کاری، از حمایت‌های لازم برخوردار شوند، با این حال هنوز بخش قابل توجهی از کارگران، به‌ویژه فعالان در مشاغل غیررسمی، فصلی یا موقت از این خدمات محرومند و همین موضوع باعث افزایش آسیب‌پذیری این قشر شده است. نبود بیمه، به‌ویژه در مشاغل سخت و پرریسک می‌تواند تبعات سنگینی برای فرد و خانواده‌اش در پی داشته باشد، از این‌رو گسترش شمول بیمه‌های اجتماعی به همه گروه‌های شغلی و ایجاد مشوق‌هایی برای کارفرمایان به‌منظور بیمه کردن کارگران، باید در صدر اولویت‌های سیاستگذاران قرار گیرد، همچنین بهبود کیفیت خدمات بیمه‌ای، پرداخت بموقع مستمری‌ها و ارتقای خدمات درمانی می‌تواند اعتماد عمومی به نظام تأمین اجتماعی را تقویت و در نهایت به پایداری اجتماعی و افزایش بهره‌وری کمک کند، ضمناً دولت طبق اصل ۲۹ قانون اساسی وظایف مهمی در این حوزه دارد که باید موبه‌مو به آن عمل کند.

■ ضرورتی غیرقابل‌چشم‌پوشی

ایمنی نیروی کار، از مسائل حیاتی و بنیادینی است که در حوزه کارگری، باوجود اهمیت فراوان، گاه مورد غفلت قرار می‌گیرد. حوادث ناشی از کار، نباید جان عزیز کارگران را بگیرد یا به آسیب‌های جسمی، روحی و اقتصادی جبران‌ناپذیر منجر شود. این حوادث، بار سنگین عاطفی بر دوش خانواده‌ها می‌گذارد، علاوه بر آن باعث افت شدید بهره‌وری و افزایش هزینه‌های اجتماعی نیز می‌شوند. نبود استانداردهای ایمنی در برخی واحدهای تولیدی، کمبود تجهیزات محافظتی، ضعف در آموزش‌های ایمنی و بی‌توجهی به اصول پیشگیرانه از مهم‌ترین عواملی هستند که سطح ریسک در محیط‌های کاری را افزایش می‌دهند. کارگری که در محیطی ناایمن فعالیت می‌کند، نه‌تنها در معرض خطر دائم قرار دارد، بلکه نمی‌تواند با تمرکز، آرامش و انگیزه کافی وظایف خود را انجام دهد، ازاین‌رو ارتقای ایمنی محیط‌های کاری باید به‌عنوان یک ضرورت جدی در دستور کار مسئولان، کارفرمایان و نهادهای ناظر قرار گیرد. اجرای دقیق استانداردهای ایمنی، فراهم‌سازی تجهیزات مناسب، آموزش مستمر کارگران و نظارت مؤثر از اقداماتی است که می‌تواند آمار حوادث شغلی را به میزان چشمگیری کاهش دهد، همچنین ایجاد سیستم‌های گزارش‌دهی برای شناسایی و رفع سریع مخاطرات و حمایت مؤثر از آسیب‌دیدگان حوادث کاری، از طریق پرداخت غرامت، ارائه خدمات درمانی و بازتوانی حرفه‌ای از جمله وظایف قانونی، اخلاقی و انسانی هر جامعه‌ای است. ایمنی، پیش‌شرط کار سالم و تولید پایدار است.

■ موتور محرکه پیشرفت

کارگران، سرمایه‌های انسانی و ستون‌های اصلی هر جامعه‌پویا و توسعه‌گرا هستند. آنان با تلاش خستگی‌ناپذیر خود، نه‌تنها چرخ‌های اقتصاد را به حرکت درمی‌آورند، بلکه با تعهد، فداکاری و مسئولیت‌پذیری، فرهنگ کار، تعاون و همبستگی اجتماعی را نیز تقویت می‌کنند. در واقع تولید ثروت، ارزش‌افزوده و پیشرفت صنعتی، بدون حضور پررنگ و مؤثر کارگران امکانپذیر نیست، ازاین‌رو ارج نهادن به مقام کارگر، صرفاً وظیفه‌ای اخلاقی نیست، بلکه ضرورتی راهبردی برای توسعه پایدار و عدالت اجتماعی است. برای قدرشناسی واقعی از این قشر شریف، باید همه ارکان جامعه، از دولت و کارفرمایان گرفته تا رسانه‌ها و مردم، نقش بی‌بدیل کارگران را درک و در جهت ارتقای جایگاه آنها تلاش کنند. بهبود شرایط کاری، افزایش دستمزدها متناسب با نرخ تورم، ایجاد فرصت‌های آموزشی برای ارتقای مهارت‌ها، فراهم‌سازی بستر رشد شغلی و تقویت تشکل‌های کارگری، از اقدامات کلیدی در این مسیر است. دولت به‌عنوان سیاستگذار کلان، وظیفه دارد با تدوین برنامه‌های حمایتی و نظارت مؤثر بر اجرای قوانین کار، حقوق کارگران را تضمین کند. کارفرمایان نیز باید با ایجاد محیط‌های سالم، عادلانه و ایمن، رابطه‌ای بر پایه احترام و مشارکت با کارگران برقرار کنند.

■ جان کلام

کارگر، نه رنج بی‌پاداش می‌طلبد و نه سخنرانی‌های پرطمطراق، او می‌خواهد امنیت شغلی داشته باشد، بیمه‌ای داشته باشد که در روزهای سخت یارش باشد، دستمزدی بگیرد که بتواند نان روی سفره‌اش بگذارد و فرزندش را به مدرسه بفرستد. کارگر، زندگی می‌خواهد، نه زنده‌مانی. اگر امروز به حقوق کارگر رسیدگی نکنیم، فردا تنها کارگر آسیب نمی‌بینند، تولید، اقتصاد و انسجام اجتماعی در معرض تهدید قرار خواهد گرفت. حمایت از کارگران به معنای حمایت از نیمی از جمعیت کشور و خانواده‌های آنان است اما فراتر از آن، نوعی سرمایه‌گذاری راهبردی برای ساختن آینده‌ای روشن‌تر، منسجم‌تر و عادلانه‌تر برای تمام اقشار جامعه به‌شمار می‌رود. با تضمین امنیت شغلی پایدار، گسترش پوشش بیمه‌ای فراگیر، ارتقای ایمنی محیط‌های کاری و فراهم آوردن شرایطی برای رشد و ارتقای منزلت اجتماعی کارگران، می‌توان به افزایش بهره‌وری، کاهش نابرابری‌ها و تقویت انسجام ملی دست یافت.

گزارش

بهناز قاسمی

قول رئیس‌جمهور به کارگران

روز چهارشنبه در جشنواره ملی «امتنان از کارگران نخبه و گروه‌های کار نمونه»
رئیس‌جمهور با اهدای لوح از کارگران نخبه و گروه‌های کار نمونه قدردانی و تجلیل کرد

ریاست جمهوری

تأخیر چندروزه در پرداخت حقوق‌ها و تأخیر چندماهه در اجرای همسان‌سازی، خدمات درمانی که در سال‌ها و دهه‌های اخیر آب رفته و تقریباً به صفر رسیده، مشکلات معیشت، بهداشت و درمان، امنیت شغلی و ایمنی کار و نبود عدالت آموزشی برای فرزندان کارگران مشکلات اصلی جامعه کارگری است که هر ساله مطرح و از دولت مطالبه می‌شود. امسال نیز مانند سال‌های گذشته در همایش بزرگ کارگران، این خواسته‌ها تکرار و از رئیس جمهور مطالبه شد. مسعود پزشکیان در این همایش وعده داد مشکلات درمان، بانکی، مسکن و آموزش فرزندان خانواده بزرگ کارگری را حل کند. او در خصوص اقدامات دولت برای کمک به خانواده‌های آسیب‌دیدگان و جان‌باختگان حادثه بندر شهید رجایی گفت: در جلسه هیئت دولت به آقای میدری، وزیر کار اعلام کردیم همه کسانی که جان خود را از دست دادند، باید شناسایی شوند و علاوه بر حق و حقوقی که به خانواده آنها داده خواهد شد، باید مشکلات‌شان حل شود. به خانواده‌های آنها از هر نظر رسیدگی خواهیم کرد، همانطور که در ماجرای معدن طبس تا حد توان پیگیری کردیم، اینجا هم نخواهیم گذاشت بعد از ازدست‌دادن عزیزان‌شان در طول زندگی با مشکل مواجه شوند.

■■■

روز جهانی کارگر، نه جشن است و نه مراسم نمادین، در این روز باید صدای کارگرانی که سال‌هاست از مشکلات معیشت، بهداشت و درمان، امنیت شغلی و ایمنی کار فریاد می‌زنند، شنیده شود. اگر بیمه‌گزار به یکی از درمانگاه‌های طرف قرارداد با سازمان تأمین اجتماعی برود، متوجه می‌شود از ویزیت یک پزشک معمولی که ۲۳۰هزار تومان است فقط ۳۰هزار تومان سهم سازمان است و ۲۰۰هزار تومان مابقی را باید او از جیب خود بپردازد. همچنین بعد از گذشت سال‌ها از تصویب قانون کار و با گذشت بیش از سه دهه، مطالبات این قشر زحمتکش در روز کارگر همچنان معیشت، امنیت شغلی و ایمنی کار است و متأسفانه در این سه زمینه نه تنها پیشرفت نکرده‌ایم که پسرفت هم داشته‌ایم. در زمینه امنیت شغلی امروز بیش از ۹۵درصد از قراردادهای ما موقت است و کارگران با قراردادهای یک‌ماهه تا یک‌ساله کار می‌کنند، حتی آیین‌نامه ماده۷ قانون کار که بعد از سال‌ها در سال ۱۳۹۸ نوشته شد تاکنون به مرحله اجرا نرسیده و مشکل امنیت شغلی کارگران ادامه دارد.

علاوه بر این، سقوط دستمزد به زیر خط فقر و افزایش تعداد شاغلان فقیر نتیجه سال‌ها سیاستگذاری در حوزه سرکوب مزدی است. سرکوب مزدی سبب شده کارگران امروز حتی با چند شیفت کار هم نتوانند نیازهای اساسی خانواده خود را تأمین کنند. آنها بخش زیادی از دستمزد خود را صرف هزینه‌های بهداشت و آموزش می‌کنند در حالی که طبق قانون اساسی این نیازها باید رایگان در خدمت شهروندان قرار گیرد. همچنین بیش از نیمی از درآمد خانوار صرف اجاره مسکن می‌شود و برنامه‌های دولت‌ها در این زمینه چندان کارساز نبوده است. فعالان کارگری می‌گویند: در زمینه ایمنی و بهداشت کار آمار مرگ و مصدومیت کارگران بالاست و با وجود قوانینی که در این حوزه وجود دارد، همچنان با مشکلات ساختاری بسیاری مواجه هستیم. بازرسی‌های کار کم است. حوادث کار یکی پس از دیگری اتفاق می‌افتد و با وجود دادن وعده‌ها همچنان با مشکلات بسیاری در این زمینه مواجه هستیم.

■ قول رئیس‌جمهور

مسعود پزشکیان روز چهارشنبه در «سی‌وششمین جشنواره ملی امتنان از کارگران نخبه و گروه‌های کار نمونه»، ضمن تسلیت به خانواده‌های جانباختگان حادثه تلخ بندر شهید رجایی اظهار داشت: ما تمام تلاش خود را خواهیم کرد که مشکلات خانواده‌های این عزیزان را برطرف کنیم.

رئیس‌جمهور با اشاره به اقدامات دولت در پی حادثه بندر شهید رجایی افزود: در بندرعباس جلسه‌ای برگزار کردیم و مقرر شد بیمه البرز نسبت به پیگیری و پرداخت خسارت‌ها اقدام کند. همچنین تمامی کسانی که جان خود را از دست داده‌اند، باید شناسایی شوند و علاوه بر حق آنان، مشکلات خانواده‌های‌شان نیز پیگیری خواهد شد.

پزشکیان با تأکید بر پیگیری جدی دولت در این زمینه خاطرنشان کرد: دولت تمام تلاش خود را به کار خواهد بست تا مشکلات خانواده‌های جانباختگان این حادثه، همچون آنچه در قبال حادثه طبس رخ داد، پیگیری و برطرف شود.

رئیس‌جمهور همچنین در سخنان خود بر اهمیت بهداشت و سلامت محیط کار تأکید کرد و یادآور شد: حق سلامت برای همه مردم کشور، به ویژه کارگران، همگانی است و ما خود را موظف می‌دانیم به این مسئله رسیدگی ویژه‌ای داشته باشیم.

پزشکیان با اشاره به برنامه‌های دولت در راستای ارتقای سطح آموزش در مدارس کشور اظهار داشت: ما نهضت ساخت مدارس و اصلاح وضعیت آموزش را آغاز کرده‌ایم. فرزندان شما، فرزندان ما و آینده‌سازان این کشور هستند، ما اجازه نخواهیم داد بچه‌های این سرزمین از آموزش ناکافی و غیرمناسب بهره‌مند شوند.

رئیس‌جمهور همچنین به مشکلات موجود در حوزه بانک‌ها و مسائل کارگری اشاره و اظهار کرد: دولت در حال پیگیری این مسائل است و تلاش خواهد کرد مشکلات موجود حل شود.

پزشکیان در پایان سخنان خود تأکید کرد: ما به شما قول می‌دهیم هر کاری از دست‌مان بربیاید، پیگیری خواهیم کرد و امیدواریم با کمک شما ایران عزیزمان را بسازیم و به گونه‌ای پیش برویم که چشم طمع بیگانگان نسبت به کشورمان ناامید شود.

■ برنامه‌های دولت برای بهبود معیشت

همچنین «احمد میدری» ضمن قدردانی از تلاش‌های جامعه کارگری از برنامه‌های دولت چهاردهم برای ارتقای امنیت شغلی و بهبود معیشت کارگران خبر داد. وی با اشاره به حوادث اخیر در بندر شهید رجایی و معدن طبس، یاد و خاطره کارگرانی را که در راه کسب روزی حلال جان خود را از دست داده‌اند، گرامی داشت و با استناد به آمارهای جهانی و داخلی گفت: سالانه بیش از ۲/۵میلیون کارگر در جهان و حدود ۸۰۰کارگر در ایران بر اثر حوادث ناشی از کار جان خود را از دست می‌دهند، البته آمارهای غیررسمی، ارقام بالاتری را نشان می‌دهند.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با بیان اینکه در شورای عالی کار توافق شده است آمار حوادث کاری در کشور تا ۸درصد کاهش یابد، افزود: از دست دادن هر کارگر، ضایعه‌ای بزرگ برای جامعه است و دولت با جدیت به دنبال کاهش این آمار و افزایش ایمنی محیط‌های کاری است.

وی با تأکید بر اینکه مسکن کارگری یکی از مطالبات جدی کارگران است، تصریح کرد: حدود ۳۰درصد هزینه‌های زندگی در کلانشهرها مربوط به مسکن است و تا زمانی که در این بخش تحولی رخ ندهد، نمی‌توان به بهبود وضعیت معیشتی کارگران امیدوار بود.

میدری ادامه داد: وزارت راه و شهرسازی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری کارفرمایان، برنامه‌هایی را در این حوزه طراحی کرده‌اند که در سال جاری به اجرا درمی‌آیند.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی هزینه‌های درمان را از دیگر عوامل فشار اقتصادی بر کارگران دانست و گفت: از آغاز به کار دولت چهاردهم، جلسات متعددی برای اصلاح نظام سلامت برگزار شده است.

وی با تأکید بر اینکه هزینه‌های درمان می‌تواند اقشار مختلف از جمله کارگران را به ورطه فقر بکشاند، افزود: تحول بنیادین در نظام سلامت یک ضرورت است. میدری محور سوم اقدامات دولت را مهارت‌آموزی عنوان کرد و یادآور شد: رهبر معظم انقلاب در سال‌های گذشته، در روز کارگر بر تحول در نظام مهارت‌آموزی تأکید کرده‌اند.

وی با اشاره به تدوین برنامه‌ای جامع برای ارتقای مهارت کارگران گفت: این برنامه با مشارکت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، خانه کارگر، اتاق بازرگانی و سایر تشکل‌ها تهیه شده و امسال به مرحله اجرا می‌رسد.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی همچنین با اشاره به افزایش ۴۵درصدی حداقل دستمزد کارگران در سال جاری گفت: اگرچه این افزایش هنوز پاسخگوی هزینه‌های زندگی نیست، اما نشان‌دهنده توجه دولت به وضعیت معیشت کارگران و گامی در مسیر تحقق عدالت و کاهش نابرابری است.

میدری در پایان تصریح کرد: دولت اجازه نخواهد داد کارگران به دست فراموشی سپرده شوند، فراموش کردن کارگران به معنای فراموش کردن تولید، سرمایه و معیشت همه ایرانیان است. دولت در کنار و همراه کارگران، مسیر بهبود شرایط را ادامه خواهد داد.

> **دولت در حال پیگیری مسائل است و تلاش خواهد کرد مشکلات موجود حل شود. ما به شما قول می‌دهیم هر کاری از دست‌مان بربیاید، پیگیری خواهیم کرد و امیدواریم با کمک شما ایران عزیزمان را بسازیم و به گونه‌ای پیش برویم که چشم طمع بیگانگان ناامید شود**

کالاهای اساسی در بندر شهید رجایی آسیب چندانی ندیده‌اند

کشاورزی

غلامرضا نوری‌قزلجه، وزیر جهاد کشاورزی در حاشیه نشست هیئت دولت در جمع خبرنگاران اعلام کرد که کالاهای اساسی موجود در بندر شهید رجایی، با وجود حادثه انفجار اخیر، آسیب چندانی ندیده‌اند.

وی تأکید کرد که بیش از ۳۵۰هزار تن کالای اساسی در این بندر ذخیره شده بود و خوشبختانه این حادثه تأثیر قابل توجهی بر ذخایر موجود نداشته است. نوری‌قزلجه همچنین اطمینان داد که هیچ مشکلی در تأمین و تدارک کالاهای اساسی در کشور وجود ندارد و وضعیت ذخایر و توزیع این کالاها تحت کنترل است. بندر شهید رجایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بنادر تجاری کشورمان، نقش کلیدی در واردات و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی از ۳۵۰هزار تن کالای اساسی شامل اقلامی نظیر گندم، برنج، روغن، شکر و سایر محصولات ضروری دارد. به گفته وزیر جهاد کشاورزی، بخش عمده این کالاها از حادثه انفجار اخیر در امان مانده و خسارت وارده به حداقل رسیده است. در حال حاضر هیچ نگرانی‌ای برای تأمین نیازهای اساسی کشور وجود ندارد.

■ برنامه‌های صادراتی و سیاست‌های تجاری

وزیر جهاد کشاورزی در بخش دیگری از سخنان خود به برنامه‌های صادراتی محصولات کشاورزی اشاره کرد. وی اعلام کرد که برنامه‌های صادراتی برای محصولات مختلف، متناسب با فصول مختلف سال، از سال گذشته تدوین و به اطلاع صادرکنندگان، اتاق بازرگانی و سازمان توسعه تجارت رسیده است. یکی از محورهای مهم سخنان وزیر جهاد کشاورزی، موضوع کوچک‌سازی و چابک‌سازی ساختارهای مدیریتی در این وزارتخانه بود. نوری‌قزلجه با تأکید بر اینکه کوچک‌سازی به معنای حذف بخش‌ها نیست، اظهار داشت: «هدف ما ادغام بخش‌هایی است که قابلیت همپوشانی دارند و ایجاد بخش‌های جدیدی که متناسب با نیازهای امروزی، به‌ویژه در حوزه کشاورزی، طراحی شده‌اند.» وی در این راستا به اهمیت استفاده از فناوری‌های نوین، به‌ویژه هوش مصنوعی اشاره کرد. هوش مصنوعی می‌تواند در مدیریت بهینه منابع، پیش‌بینی نیازهای بازار و افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی نقش مهمی ایفا کند.

پیشرفت کشاورزی در گرو استفاده از دانش نوین

خبر

رئیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور گفت: ایجاد هرگونه توسعه و پیشرفت در عرصه کشاورزی نیازمند بهره گرفتن از دانش نوین و به‌کارگیری سرمایه انسانی متخصص است.

به گزارش صدا و سیما، حجت‌الله علیمحمدی در جمع گروهی از تولیدکنندگان و توزیع کنندگان نهاده‌های کشاورزی با بیان اینکه کشورمان از نظر سرمایه انسانی متخصص در رشته‌های مختلف کشاورزی کمبودی ندارد، اظهار داشت: افراد تحصیلکرده و متخصص شاغل در بخش‌های دولتی و خصوصی یکی از دارایی‌های کم نظیر کشور است و در کنار آنها شمار چشمگیری از فارغ‌التحصیلان جوان جویای کار نیز به ارزشمندی این دارایی می‌افزایند که لازم است به‌صورت مؤثر از آنها استفاده شود.

وی عنصر دانش را اصلی‌ترین عامل موفقیت و افزایش بهره‌وری توصیف کرد و با انتقاد از کم توجهی به این مقوله افزود: چه در سیاستگذاری‌های کلان و چه در سطح اجرا و مواردی از جمله جداول هزینه‌ها به عامل نیروی انسانی متخصص کم توجهی می‌شود.

علیمحمدی در همایش هم اندیشی تولیدکنندگان و توزیع کنندگان نهاده‌های کشاورزی با کارشناسان و مسئولان فنی داروخانه ها، آزمایشگاه‌ها و کلینیک‌های گیاه‌پزشکی اظهار داشت: اگر به دانش متخصصان بها داده شود، نقش آنها در توسعه کشاورزی باز خواهد شد. ایران به‌عنوان کشوری با اقتدار، باید از سرمایه انسانی خود برای رقابت در عرصه جهانی استفاده کند، همان‌طور که کشورهای پیشرفته با تکیه بر دانش به موفقیت رسیده‌اند.

رئیس سازمان نظام مهندسی کشاورزی با تأکید بر لزوم اصلاح برخی از قوانین، خواهان هماهنگی و هم افزایی بیشتر بین دستگاه‌های اجرایی، مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه و اتاق‌های فکر کشاورزی شد و افزود: تجربه کشورهای موفق مانند هلند در بهره‌گیری از دانش متخصصان به همه ما یادآور می‌شود که باید با بهره گرفتن از داشته‌های علمی و نیروی انسانی خود، در کشاورزی جهانی پیشرو باشیم.

یادداشت

پوریا اورعی | کارشناس صنعت دریایی

درس‌هایی از یک تراژدی دریایی

به‌عنوان یک فعال صنعت دریایی که سال‌ها در حوزه حمل‌ونقل دریایی و عملیات بندری فعالیت کرده‌ام، به نظرم حادثه انفجار بندر شهید رجایی در روز ششم اردیبهشت ۱۴۰۴ نه‌تنها یک شوک عظیم برای جامعه بندری و دریایی ایران بود، بلکه زنگ خطری جدی برای بازنگری در استانداردهای ایمنی، مدیریت بحران و نظارت بر عملیات بنادر کشور را به صدا درآورد. این فاجعه که به زندگی چندین هموطن پایان داد و یک ملت را به غم نشاند، از بزرگ‌ترین حوادث بندری در تاریخ معاصر ایران است. ابعاد این تراژدی، از خسارات انسانی گرفته تا تخریب زیرساخت‌ها و اختلال در زنجیره تجارت دریایی، ما را وادار می‌کند با نگاهی عمیق‌تر به علل، پیامدها و راه‌های پیشگیری از تکرار چنین فجایعی بپردازیم.

بندر شهید رجایی، به‌عنوان بزرگ‌ترین بندر تجاری ایران و دروازه اصلی تجارت دریایی کشور، سالانه حدود ۸۰میلیون تن کالا جابه‌جا می‌کند. این بندر که در نزدیکی تنگه استراتژیک هرمز واقع شده است، نه‌تنها برای اقتصاد ایران، بلکه برای منطقه خلیج‌فارس اهمیت حیاتی دارد، اما انفجار مهیب روز شنبه که به گفته منابع رسمی ناشی از مواد شیمیایی خطرناک مانند سدیم پرکلرات (ماده‌ای مورد استفاده در سوخت موشک) بود، نشان داد این شاهراه اقتصادی تا چه حد در برابر خطاهای مدیریتی و سهل‌انگاری‌های ایمنی آسیب‌پذیر است.

بر اساس گزارش‌های اولیه، آتش‌سوزی جزئی در محوطه کانتینری شرکت سینا آغاز شد و به دلیل دمای بالای هوا و انباشت مواد اشتعال‌زا به‌سرعت گسترش یافت و به انفجار منجر شد. این حادثه، بار دیگر نشان داد ذخیره‌سازی نامناسب مواد شیمیایی خطرناک در بنادر تجاری می‌تواند فاجعه‌ای عظیم به بار آورد، اما آنچه این حادثه را از مورد بیروت متمایز می‌کند، نبود شفافیت کافی در اطلاع‌رسانی و ابهام در مسئولیت‌پذیری نهادهای دخیل است. به‌عنوان یک فعال صنعت دریایی، این پرسش برایم مطرح است که چگونه محموله‌های خطرناکی که به گفته مقامات بدون اظهارنامه معتبر وارد بندر شده‌اند، از فیلترهای نظارتی گمرک و سازمان بنادر عبور کرده‌اند؟

یکی از مهم‌ترین درس‌های این فاجعه، لزوم بازنگری در پروتکل‌های ایمنی بندری است. بنادر تجاری مانند شهید رجایی، به دلیل حجم بالای ترافیک کانتینری و تنوع کالاها، باید به سیستم‌های پیشرفته تشخیص و مدیریت مواد خطرناک مجهز باشند. کنوانسیون SOLAS برای ایمنی جان انسان‌ها در دریا و کد IMDG برای حمل ایمن کالاهای خطرناک در دریا استانداردهای بین‌المللی وضع می‌کنند که این موضوع الزامات سختگیرانه‌ای برای ذخیره‌سازی، جابه‌جایی و نظارت بر مواد شیمیایی در پی دارد، اما شواهد نشان می‌دهد در بندر شهید رجایی، نه‌تنها این استانداردها به‌طور کامل رعایت نشده، بلکه «خلاف‌اظهاری» در ثبت کالاها و نبود برچسب‌های هشداردهنده، به تشدید فاجعه منجر شده است. این موضوع، ضرورت آموزش مستمر کارکنان بندری، بازرسی‌های دوره‌ای و استفاده از فناوری‌های نوین مانند حسگرهای تشخیص مواد شیمیایی را بیش از پیش برجسته می‌کند.

از سوی دیگر، مدیریت بحران در این حادثه نیز نقاط ضعف آشکاری داشت. اگرچه نیروهای امدادی، آتش‌نشانی و حتی هواپیمای ایلیوشین سپاه برای مهار آتش به‌کار گرفته شدند، اما کمبود تجهیزات کافی، مانند لودر و بالابر و تأخیر در اطفای کامل حریق، عملیات امداد را با چالش مواجه کرد. اعلام شده است فرایند اطفای کامل آتش ممکن است ۱۵ تا ۲۰روز طول بکشد، چراکه کانتینرها باید یک‌به‌یک بازرسی و خنک‌سازی شوند. این زمان طولانی، نه‌تنها به معنای تداوم اختلال در عملیات بندری است، بلکه خطر نشت مواد شیمیایی به محیط‌زیست و آلودگی گسترده در منطقه را افزایش می‌دهد. به‌عنوان کسی که سال‌ها در بنادر کار کرده‌ام، معتقدم وجود طرح جامع مدیریت بحران، با تمرینات منظم و هماهنگی بین نهادهای مختلف، می‌توانست شدت خسارات را کاهش دهد.

پیامدهای این انفجار فراتر از خسارات جانی و مالی است. توقف موقت عملیات بندری، تخریب خودروهای وارداتی و ساختمان‌های اداری و جابه‌جایی کانتینرهای آسیب‌دیده، زنجیره تأمین کالاهای اساسی و تجارت خارجی ایران را مختل کرده است. بندر شهید رجایی به‌عنوان هاب اصلی صادرات و واردات، نقش کلیدی در تأمین نیازهای صنایع و بازار داخلی دارد. هرگونه اختلال در این بندر، می‌تواند قیمت‌ها را در بازار داخلی افزایش دهد و فشار اقتصادی مضاعفی بر مردم وارد کند. علاوه بر این، آلودگی ناشی از انفجار که به تعطیلی مدارس و ادارات در بندرعباس منجر شد، سلامت عمومی را تهدید می‌کند.

یکی از نکات تأمل‌برانگیز در این حادثه، واکنش‌های سیاسی و اجتماعی به آن بود. در حالی که برخی مقامات از جمله وزیر کشور وعده بررسی دقیق علل حادثه را داده‌اند، محدودیت‌های اطلاع‌رسانی و خودداری مسئولان از گفت‌وگو با رسانه‌ها، اعتماد عمومی را خدشه‌دار کرده است. این رویکرد، نه‌تنها شایعات را دامن می‌زند، بلکه مانع تحلیل دقیق و مشارکت در یافتن راه‌حل می‌شود. از سوی دیگر، اظهارات برخی نمایندگان مجلس درباره «قصور جدی» و «دروغ‌اظهاری» در انتقال محموله‌ها، نشان‌دهنده عمق مشکلات ساختاری در مدیریت بندری است. این موضوع، دستگاه‌های نظارتی و قضایی را موظف می‌کند با جدیت، مقصران را شناسایی و پاسخگو کنند.

برای پیشگیری از تکرار چنین فجایعی، پیشنهادهای مشخصی وجود دارد:

۱) تدوین و اجرای نظام جامع نظارت بر ورود، ذخیره‌سازی و جابه‌جایی کالاهای خطرناک در بنادر، با استفاده از فناوری‌های دیجیتال و ردیابی هوشمند.

۲) تقویت زیرساخت‌های ایمنی، از جمله سیستم‌های اطفای حریق خودکار و انبارهای استاندارد برای مواد شیمیایی.

۳) آموزش و توانمندسازی کارکنان بندری و گمرکی برای شناسایی و مدیریت ریسک‌های مرتبط با کالاهای خطرناک.

۴) ایجاد نهادی مستقل برای بازرسی دوره‌ای بنادر و ارزیابی میزان پایبندی به استانداردهای بین‌المللی.

۵) تقویت شفافیت و اطلاع‌رسانی بموقع در زمان بحران، برای جلب اعتماد عمومی و کاهش شایعات.

انفجار بندر شهید رجایی تلنگری بود برای همه ما که در صنعت دریایی فعالیت می‌کنیم. این فاجعه یادآور مسئولیت سنگین ما در قبال ایمنی، محیط‌زیست و اقتصاد کشور است. امیدوارم این حادثه، نقطه عطفی برای اصلاحات اساسی در مدیریت بنادر ایران باشد تا دیگر شاهد چنین تراژدی‌هایی نباشیم. یاد جان‌باختگان این حادثه را گرامی می‌داریم و آرزوی صبر برای خانواده‌های‌شان داریم.